

Слободська І. А., старший викладач,
Філюшина А. С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АВІАЦІЙНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

Світовий ринок авіаційних перевезень є одним з основних елементів світового господарства та відіграє важливу роль у процесі закріплення взаємозв'язків між країнами. У сучасних умовах глобалізації основних процесів суспільної та економічної життєдіяльності людства можливість швидкого пересування людей та вантажів на далекі відстані в різні, включаючи найбільш важкодоступні, місця світу робить ринок авіаційних перевезень одним з найперспективніших та найдинамічніших транспортних ринків.

За прогнозом Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), у період з 2012 по 2023 роки загальний попит на повітряні перевезення у світі щороку зростатиме в середньому на 4-5 %. Ринок міжнародних авіаційних перевезень являє собою сукупність пропонованих авіатранспортними компаніями перевізних можливостей повітряного транспорту і платоспроможного попиту на продукцію повітряного транспорту, віднесеного до визначеного місця і часу, та є унікальною економічною моделлю ринку транспортних послуг з притаманними рисами монополістичної конкуренції. Варто зазначити, що це обумовлено особливостями функціонування галузі авіації в цілому та економічною привабливістю цього ринку. Це зумовлює наявність великої кількості учасників на всіх етапах перевізного процесу (аеропорти, авіакомпанії, агенти з продажу авіаційних перевезень тощо) [1].

Завдяки географічному розташуванню наша країна має великий (однак і досі нереалізований) транзитний потенціал. Українські авіаперевізники та аеропорти створюють спільний продукт – сполучення через Україну.

Велика зосередженість суб'єктів при виконанні перевезень сприяє виникненню нестандартних методів конкурентної боротьби, наприклад, наявності спеціальних програм для пасажирів, які часто літають (програм лояльності), глобальних авіаційних альянсів, лоукост-авіакомпаній тощо.

Слід зазначити, що у 2013 р. Україна парафувала Угоду про створення «відкритого неба» з країнами ЄС, яка й досі очікує на підписання. Даний документ передбачає прийняття Україною законодавства ЄС у сфері цивільної авіації, в т. ч. стосовно організації повітряного руху, безпеки польотів, захисту прав пасажирів, відповідальності авіаперевізників, захисту навколишнього середовища, конкуренції тощо) [2]. Безумовно, це великий плюс. Основні акти

європейського авіаційного законодавства були розроблені 15-20 років тому, і вже склалася значна практика їх застосування. Передбачені у них принципи повинні закласти основу нашого авіаційного законодавства. Вони могли б стерти багато «сірих зон», у яких працюють українські авіаперевізники та забезпечити створення вільного ринку з країнами Євросоюзу. Тобто, авіаперевізники України користуватимуться комерційними правами при здійсненні перевезень з України до країн ЄС та між будь-якими державами-членами за умови, що політ є частиною перевезення, яке обслуговує пункт в Україні. У свою чергу, і будь-яка авіакомпанія з країни ЄС без обмежень може зайти на український ринок.

Разом з тим, Угода надає різний обсяг прав українським та європейським авіаперевізникам. Вітчизняні авіаперевізники не отримали восьмої свободи, що означає заборону здійснення перевезення всередині ЄС та п'ятої свободи, що означає заборону здійснення перевезення з території ЄС до третіх пунктів та інші обмеження. При цьому варто зазначити, що загальний стан української економіки, лімітований доступ до фінансування, валютні коливання та відсутність чітких правил не дозволяє національним перевізникам знаходитися в рівних умовах з європейськими.

Авіаційні перевезення – діяльність з низькою рентабельністю. У складі ключових витрат аеропортові послуги, наприклад, займають 15–20 %, заправка авіаційним паливом – 20–30 %. Вартість послуг з наземного обслуговування та заправки літаків в Україні одна з найвищих серед європейських аеропортів. Тому через відсутність прозорих правил доступу на цей ринок кількість провайдерів таких послуг обмежена, що призводить до необґрунтованого збільшення цін на них, і як наслідок, до подорожчання авіаперевезень) [1].

Сьогодні кожен потенційний пасажир, який має на меті здійснити подорож у межах України, обирає між трьома видами транспорту – залізничним, автомобільним та авіаційним. При цьому авіація у виборі виду транспорту потенційним пасажиром може бути й взагалі відсутньою, як часто прийнято вважати, через ціну) [2].

Підсумовуючи можна зробити наступний висновок, що роль повітряного транспорту, як каталізатора загального економічного і соціального розвитку, обумовлена швидкістю і гнучкістю, що характеризує повітряний транспорт в загальній системі перевезень. Численні приклади показують, яким чином ефективно повітряно-транспортне обслуговування створює ринкову основу для розвитку нових галузей і одночасно забезпечує зростання набутих елементів повітряно-транспортної системи (аеропортів, авіакомпаній, туристичних операторів тощо).

Отже, враховуючи провідну роль повітряного транспорту в економічному розвитку країн і регіонів, важливо належним чином враховувати ті вигоди економічного і соціального характеру, які може

запропонувати ефективна система авіаційного транспорту.

Література

1. Кравченко М. В. Проблемні питання конкурентоспроможності авіаційних перевезень в Україні [Електронний ресурс] / М. В. Кравченко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/22_PNR_2011/Gosupravlenie/2_90964.doc.htm.

2. Авіатранспортний маркетинг та аналіз кон'юнктури ринку повітряних перевезень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukvar.su/transport/66830-Aviatransportnyiy-marketing-i-analiz-kon-yunktury-rynka-vozdushnyh-perevozk.html>.

УДК 656.073(043.2)

Слободська І. А., старший викладач,
Шелкова І. А., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНОГО ТРАНСПОРТУ

Згідно ст. 32 Закону України «Про транспорт», до складу повітряного транспорту входять підприємства повітряного транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, аерофотозйомку, сільськогосподарські роботи, а також аеропорти, аеродроми, аероклуби, транспортні засоби, системи управління повітряним рухом, навчальні заклади, ремонтні заводи цивільної авіації, вертольотодроми, гідроаеродроми та інші майданчики для експлуатації повітряних суден, інші підприємства, установи й організації, незалежно від форм власності, що забезпечують роботу авіаційного транспорту [1].

Авіаційний транспорт – один із наймолодших видів сполучення. Його перевагами є швидкість, цілорічність функціонування, можливість доставки вантажів у важкодоступні райони. Авіатранспортом здійснюють переважну більшість трансконтинентальних пасажироперевезень та перевезень товарів із невеликим строком зберігання на значні відстані. Нажаль, є і певні недоліки авіаційного транспорту, це безумовно велика собівартість, а також залежність від природних умов.

Важливу роль у забезпеченні пасажирських перевезень, а також перевезень особливо термінових вантажів в Україні відіграє авіаційний транспорт. Він є поза конкуренцією серед інших видів транспорту щодо швидкості доставки пасажирів і термінових вантажів на великі відстані (середня відстань доставки одного пасажирів повітряним транспортом у 10-15 разів більша від аналогічного показника у найближчого конкурента – залізничного транспорту – і має тенденцію до зростання). Однак у транспортному пасажиробігу і вантажообігу його частка менша 1 %. На